

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 21 januari 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Socialpolitik — Direktiv 2000/78/EG — Artiklarna 2.1, 2.2 a, 6.1 och 6.2 — Särbehandling på grund av ålder — Offentlig tjänst — Pensionssystem — Nationell lagstiftning enligt vilken utbildningsperioder som fullgjorts före 18 års ålder inte beaktas”

I mål C-529/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Verwaltungsgerichtshof (Österrike) genom beslut av den 16 september 2013, som inkom till domstolen den 8 oktober 2013, i målet

Georg Felber

mot

Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta, domstolens vice-ordförande K. Lenaerts, tillika tillförordnad domare vid andra avdelningen, samt domarna J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (referent) och J. L. da Cruz Vilaça,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom B.-R. Killmann och D. Martin, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) och av artiklarna 2.1, 2.2 a, 6.1 och 6.2 i rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (EUT L 303, s. 16, och rättelse i EGT L 2, 2001, s. 42).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Georg Felber och Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur (förbundsministern för bildning, konst och kultur) (nedan kallad förbundsministern) angående den senares beslut att inte beakta Georg Felbers utbildningsperioder före anställning vid beräkningen av hans pensionsrättigheter.

Tillämpliga bestämmelser

Direktiv 2000/78

- 3 Enligt artikel 1 i direktiv 2000/78 är "[s]yftet med detta direktiv är att fastställa en allmän ram för bekämpning av diskriminering i arbetslivet på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning, för att principen om likabehandling skall kunna genomföras i medlemsstaterna."
- 4 I artikel 2 i direktivet föreskrivs följande:
 - "1. I detta direktiv avses med principen om likabehandling att det inte får förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på någon av de grunder som anges i artikel 1.
 2. Enligt punkt 1 skall
 - a) direkt diskriminering anses förekomma när en person på någon av de grunder som anges i artikel 1 behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation,

..."
- 5 Artikel 3 i samma direktiv, med rubriken "Tillämpningsområde", har följande lydelse i punkterna 1 och 3:
 - "1. Inom ramen för gemenskapens befogenheter skall detta direktiv tillämpas på alla personer, såväl inom den offentliga som den privata sektorn, inklusive offentliga organ, i fråga om följande:

..."
 - c) Anställnings- och arbetsvillkor, inklusive avskedande och löner.

..."
3. Detta direktiv skall inte tillämpas på utbetalningar från offentliga system eller liknande, däribland offentliga system för social trygghet eller socialt skydd."

6 Artikel 6 i samma direktiv har följande lydelse:

”1. Utan hinder av artikel 2.2 får medlemsstaterna föreskriva att särbehandling på grund av ålder inte skall utgöra diskriminering om särbehandlingen på ett objektivet och rimligt sätt inom ramen för nationell rätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör särskilt sysselsättningspolitik, arbetsmarknad och yrkesutbildning, och sätten för att genomföra detta syfte är lämpliga och nödvändiga.

I sådan särbehandling kan i synnerhet följande inbegripas:

- a) Införande av särskilda villkor för tillträde till anställning och till yrkesutbildning, anställnings- och arbetsvillkor, inbegripet villkor för avskedande och löner, för ungdomar och äldre arbetstagare samt underhållsskyldiga personer i syfte att främja deras anställbarhet eller att skydda dem.
- b) Fastställande av minimivillkor avseende ålder, yrkeserfarenhet eller anställningstid för tillträde till anställningen eller för vissa förmåner förknippade med anställningen.

...

2. Utan hinder av artikel 2.2 får medlemsstaterna föreskriva att följande inte utgör diskriminering på grund av ålder: fastställande av åldersgräns för att, när det gäller företags- och yrkesbaserade system för social trygghet, komma ifråga för pensions- eller invaliditetsförmåner, inbegripet fastställande av olika åldersgränser för arbetstagare eller grupper eller kategorier av arbetstagare och för tillämpningen inom ramen för dessa system av ålderskriterier för försäkringstekniska beräkningar, under förutsättning att detta inte leder till diskriminering på grund av kön.”

7 Artikel 7 i direktiv 2000/78, med rubriken ”Positiv särbehandling och särskilda åtgärder”, har följande lydelse i punkt 1:

”I syfte att säkerställa full jämlikhet i yrkeslivet får principen om likabehandling inte hindra en medlemsstat från att behålla eller besluta om särskilda åtgärder för att förhindra att personer på någon av de grunder som anges i artikel 1 missgynnas eller att kompensera för ett sådant missgynnande.”

Österrikisk rätt

8 53, 54 och 56 §§ i förbundslagen om rätt till pension för statliga tjänstemän, deras efterlevande och familjemedlemmar (1965 års pensionslag) (Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965)), av den 18 november 1965 (BGBl., 340/1965) (nedan kallad PG 1965) hade följande lydelse vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet:

”Pensionsgrundande perioder som föregår tillträdet till den statliga tjänsten

53 § 1) Till pensionsgrundande perioder som föregår tillträdet till den statliga tjänsten räknas de perioder som räknas upp i styckena 2–4, under förutsättning att de tidsmässigt ligger före den dag från vilken den pensionsgrundande tiden i statlig tjänst började. Dessa perioder läggs till den pensionsgrundande tjänstetiden.

2) Följande perioder tillgodoräknas:

...

h) den period under vilken den berörde avslutat ... studier på mellannivå (mittleren Schule) eller högre nivå (höhere Schule) vid allmän sekundärskola, akademi eller liknande lärosäte, såvida inte lagstadgad minimal obligatorisk utbildningstid har överskridits,

...

Hinder för tillgodoräknande samt avstående

54 § ...

2) Följande perioder tillgodoräknas ej

a) perioder som tjänstemannen har fullgjort före 18 års ålder ...

...

Särskild pensionsavgift

56 § 1) Tjänstemannen ska betala in en särskild pensionsavgift om staten inte erhåller något överföringsbelopp, i enlighet med de socialförsäkringsrättsliga bestämmelserna, för den pensionsgrundande period som föregår den statliga tjänsten. ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 9 Georg Felber, född år 1956, är lärare och statlig tjänsteman sedan år 1991.
- 10 Genom beslut från år 1992 tillgodoräknades klaganden perioder som föregick det att han tillträdde sin statliga tjänst, som pensionsgrundande perioder. Det var dock enbart anställnings- och utbildningsperioder som fullgjorts efter 18 års ålder som beaktades vid beräkningen av Georg Felbers pensionspoäng. Den utbildningsperiod som Georg Felber fullgjort före 18 års ålder, närmare bestämt tre års studier, tillgodoräknades således inte. Med stöd av domen Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381) begärde Georg Felber då att få tillgodoräkna sig denna period eller att genom särskilda pensionsavgifter få betala in till pensionen i efterhand.
- 11 Genom beslut av den 25 november 2010 avlog Landesschulrat für Salzburg (skolmyndigheten för delstaten Salzburg) Georg Felbers begäran, eftersom det enligt 54 § stycke 2 punkt a i PG 1965 inte är möjligt för statstjänstemän, som i likhet med Georg Felber omfattas av 88 § stycke 1 PG 1965 på grund av att de tillträtt sin tjänst före den 1 maj 1995, att tillgodoräkna sig utbildningsperioder som fullgjorts före 18 års ålder. Georg Felber överklagade Landesschulrats beslut hos förbundsministern som avlog överklagandet i beslut av den 1 december 2011.
- 12 Georg Felber överklagade beslutet till Verfassungsgerichtshof (författningsdomstolen), som i beslut av den 5 mars 2012 förklarade sig avstå från sin behörighet att ta upp målet, till förmån för den hänskjutande domstolen. Verfassungsgerichtshof slog emellertid fast att reglerna som gäller tillgodoräkandet av utbildningsperioder före tjänstetillträdet vid beräkningen av ålderspensionen skiljer sig från reglerna som gäller tillgodoräkandet av dessa perioder vid fastställandet av tjänstemännens löner.
- 13 Enligt den hänskjutande domstolen medför domen Hütter (EU:C:2009:381) ett krav på att det ska göras en ny och icke-diskriminerande beräkning av anställnings- och utbildningsperioder som tjänstemannen haft före 18 års ålder. Den hänskjutande domstolen hyser sålunda tvivel om huruvida det ska göras en ny icke-diskriminerande beräkning, inte enbart av lönen utan även av pensionen.

14 Mot denna bakgrund beslutade den hänskjutande domstolen att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

- ”1) Föreligger det – utan att det påverkar tillämpningen av artikel 52.1 i [stadgan] och artikel 6 i [direktiv 2000/78] – (direkt) diskriminering på grund av ålder i den mening som avses i artikel 21.1 i stadgan och artikel 2.1 och 2.2 a i [direktiv 2000/78] när perioder med studier på mellannivå eller högre nivå enbart tillgodoräknas som pensionsgrundande perioder som föregår den statliga tjänsten om de har fullgjorts efter det att statstjänstemannen fyllt 18 år, varvid nämnda perioder har betydelse inte bara för pensionsrätten utan också för pensionens storlek, och pensionen (den sammanlagda) enligt den nationella lagstiftningen anses utgöra fortsatt betalning av lön inom ramen för fortsatt offentlig tjänst som upprätthålls också efter det att statstjänstemannen har pensionerats?
- 2) Om frågan besvaras jakande, kan en statstjänsteman då – om särbehandlingen inte är motiverad i den mening som avses i artikel 52.1 i stadgan och artikel 6 i [direktiv 2000/78] (se nedanstående fråga 3 i detta avseende) – också hävda att artikel 21 i stadgan och artikel 2 i [direktiv 2000/78] är direkt tillämpliga i ett förfarande om ansökan om tillgodoräknande av pensionsgrundande perioder som föregår den statliga tjänsten, även om tjänstemannen vid denna tidpunkt ännu inte är pensionerad, i synnerhet som det enligt nationell lagstiftning – om rättsläget är oförändrat när han eller hon pensioneras – i ett förfarande för beräkning av pension till statstjänstemän eller vid en ny ansökan om tillgodoräknande av dessa perioder kan göras gällande mot tjänstemannen att beslutet om avslag på en sådan ansökan har vunnit laga kraft?
- 3) Om frågan besvaras jakande, är den ifrågavarande särbehandlingen då motiverad i den mening som avses i artikel 52.1 i stadgan och artikel 6.1 och 6.2 i [direktiv 2000/78]
 - a) i det att den är avsedd att ge också personer, som det är då de påbörjar sin skolgång har födelsedag efter det datum då skolan börjar och personer som går i en skolform med förlängd gymnasieutbildning och därför för att fullfölja sina studier måste gå i skolan efter det att de har fyllt 18 år, samma villkor som de personer som avslutar sin skolgång på mellannivå eller högre nivå redan innan de har fyllt 18 år, även om möjligheterna att tillgodoräkna perioder med skolgång efter fyllda 18 år inte begränsas till de nämnda fallen, eller
 - b) i det att den avser att pensionsrättigheter inte ska ges för perioder då i allmänhet inget förvärvsarbete utförs och följaktligen ingen pensionsavgift betalas; är särbehandlingen motiverad oberoende av det faktum att pensionsavgift till att börja med inte heller ska betalas för perioder med skolgång på mellannivå eller högre nivå efter fyllda 18 år, och om sådana utbildningsperioder senare ska tillgodoräknas, en särskild pensionsavgift ändå ska betalas, eller är den motiverad
 - c) eftersom den omständigheten att perioder före fyllda 18 år inte tillgodoräknas när det gäller pension till statstjänstemän kan jämföras med en åldersgräns för anslutning till ’företags- och yrkesbaserade system för social trygghet’ i den mening som avses i artikel 6.2 i [direktiv 2000/78]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- 15 Den hänskjutande domstolen begär genom sina frågor att EU-domstolen ska tolka principen om icke-diskriminering på grund av ålder, vilken är stadfast i artikel 21 i stadgan och konkretiserad i direktiv 2000/78.
- 16 Enligt domstolens praxis är medlemsstaterna skyldiga att iaktta direktiv 2000/78 när de vidtar åtgärder som omfattas av tillämpningsområdet för samma direktiv, vilket, i frågor som rör arbetslivet, utgör ett konkret uttryck för principen om icke-diskriminering på grund av ålder (se, för ett liknande resonemang, dom Prigge m.fl., C-447/09, EU:C:2011:573, punkt 48 och Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt, C-132/11, EU:C:2012:329, punkt 22).
- 17 Mot denna bakgrund ska domstolens prövning av de hänskjutna frågorna, vilka ställts i ett mål där en enskild står mot den nationella förvaltningen, enbart ske i förhållande till direktiv 2000/78.

Den första och den tredje frågan

- 18 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den tredje frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artiklarna 2.1, 2.2 a, 6.1 och 6.2 i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken en tjänstemans utbildningsperioder före 18 års ålder inte beaktas vare sig vid beviljandet av pensionsrättigheter eller vid beräkningen av ålderspensionen, trots att dessa perioder beaktas när de fullgjorts efter nämnda ålder.
- 19 För det första ska domstolen pröva huruvida den aktuella nationella lagstiftningen omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2000/78. I detta avseende framgår det av artikel 3.1 a och c i direktiv 2000/78 att direktivet inom ramen för unionens befogenheter ska tillämpas på "alla personer, inom såväl den offentliga som den privata sektorn, inklusive offentliga organ", i fråga om, för det första, "[v]illkor för tillträde till anställning ... inklusive urvalskriterier och krav för anställning inom alla verksamhetsgrenar på alla nivåer i arbetslivet" och, för det andra, "[a]nställnings- och arbetsvillkor, inklusive avskedande och löner".
- 20 Tillämpningsområdet för direktiv 2000/78 ska således – mot bakgrund av artikel 3.1 c och 3.3 i förening med skäl 13 i direktivet – förstås så, att det inte omfattar system för social trygghet och socialt skydd, vilka förmåner inte kan jämföras med lön i den betydelse denna term ges vid tillämpningen av artikel 157.2 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom HK Danmark, C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 25 och Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, punkt 25).
- 21 Begreppet "lön", i den mening som avses i artikel 157.2 FEUF, omfattar alla kontant- och naturaförmåner, aktuella eller framtida, som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får från arbetsgivaren på grund av anställningen (dom HK Danmark, EU:C:2013:590, punkt 26 och Dansk Jurist- og Økonomforbund, EU:C:2013:603, punkt 26).
- 22 I det nationella målet är det fråga om att i samband med beräkningen av pensionspoängen inte beakta de utbildningsperioder som Georg Felber hade fullgjort före 18 års ålder och innan han påbörjade sin statliga tjänst.
- 23 Såsom framgår av beslutet om hänskjutande beror ålderspensionens storlek på tjänstemannens tjänsteperioder, eller därmed likställda perioder, samt på den lön som vederbörande uppburet. Ålderspensionen utgör en framtida kontant utbetalning från arbetsgivaren till arbetstagarna, som följaktligen har omedelbar anknytning till dessa senares anställning. Denna pension betraktas i den

nationella lagstiftningen nämligen som en lön som ska betalas ut inom ramen för ett anställningsförhållande som fortsätter efter det att tjänstemannen har beviljats pensionsförmåner. I så måtto utgör nämnda pension "lön" i den mening som avses i artikel 157.2 FEUF.

- 24 Eftersom vissa av de tjänstemän som fullgjort utbildningsperioder före 18 års ålder inte får dessa perioder tillgodoräknade i samband med beräkningen av en sådan ålderspension, följer av det ovan sagda att 54 § stycke 2 punkt a i PG 1965 påverkar lönevillkoren för dessa tjänstemän, i den mening som avses i artikel 3.1 c i direktiv 2000/78. Denna sistnämnda bestämmelse är följaktligen tillämplig i en sådan situation som den i det nationella målet.
- 25 Vad för det andra beträffar frågan huruvida den i det nationella målet aktuella lagstiftningen medför särbehandling i arbetslivet på grund av ålder, konstaterar domstolen att "principen om likabehandling", enligt artikel 2.1 i direktiv 2000/78, innebär att det inte får förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på någon av de grunder som anges i direktivets artikel 1, bland annat ålder. I artikel 2.2 a i direktivet preciseras att direkt diskriminering, med avseende på tillämpningen av artikel 2.1 i direktivet, ska anses förekomma när en person, på någon av de grunder som anges i artikel 1, behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.
- 26 Enligt 53 § stycke 2 punkt h i PG 1965 ska den period tillgodoräknas under vilken den berörde fullföljt studier inom landet eller därmed likvärdiga studier på mellannivå eller högre nivå vid allmän sekundärskola, akademi eller liknande lärosäte, såvida inte lagstadgad minimal obligatorisk utbildningstid har överskridits. Enligt 54 § stycke 2 punkt a i PG 1965 begränsas detta tillgodoräknande dock till perioder som tjänstemannen fullgjort efter 18 års ålder.
- 27 I likhet med vad den hänskjutande domstolen har gjort gällande gynnar en sådan nationell lagstiftning som den i det nationella målet de personer som efter det att de fyllt 18 år avslutar eller genomgår en sådan utbildning, eftersom det enbart är dessa personer som får sina utbildningsperioder vid allmän sekundärskola, akademi eller liknande lärosäte, före tillträdet till den statliga tjänsten, tillgodoräknade. En sådan lagstiftning innebär att personer särbehandlas beroende på vid vilken ålder de avslutat sin skolgång. Detta kriterium kan gå så långt att två personer, som har samma utbildning, särbehandlas enbart på grund av deras ålder. Bestämmelsen medför således direkt diskriminering på grund av ålder, i den mening som avses i artikel 2.1 och 2.2 a i direktiv 2000/78. (se, analogt, dom Hütter, EU:C:2009:381, punkt 38).
- 28 Det ska för det tredje prövas huruvida denna särbehandling ändå inte skulle kunna anses vara motiverad med hänsyn till artikel 6.1 i direktiv 2000/78.
- 29 I första stycket av sistnämnda bestämmelse preciseras att medlemsstaterna får föreskriva att särbehandling på grund av ålder inte ska utgöra diskriminering om särbehandlingen på ett objektivt och rimligt sätt inom ramen för nationell rätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör särskilt sysselsättningspolitik, arbetsmarknad och yrkesutbildning, och sätten för att genomföra detta mål är lämpliga och nödvändiga.
- 30 Vad för det första gäller frågan huruvida den nationella lagstiftningens mål är berättigat har domstolen upprepade gånger slagit fast att medlemsstaterna har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, inte bara vid valet av vilket konkret mål, bland flera social- och arbetsmarknadspolitiska mål, som ska eftersträvas, utan även vid fastställandet av vilka åtgärder som är lämpliga för att uppnå detta mål (dom Specht m.fl., C-501/12–C-506/12, C-540/12 och C-541/12, EU:C:2014:2005, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 31 I detta avseende framgår det av de handlingar som lämnats in till domstolen att reglerna om tillgodoräknande av perioder som ligger före det att tjänstemannen tillträtt sin tjänst och vilka vederbörande fullgjort utanför tjänsten, utgör undantag som antagits för att tjänstemän som före

tillträdet till den statliga tjänsten fullgjort en högre utbildning inte ska missgynnas, vad gäller pensionsrättigheter, i förhållande till de tjänstemän vars tjänster inte kräver någon särskilt utbildning och vilka följaktligen kunnat tillträda sin statliga tjänst från och med 18 års ålder. Pensionssystemet för tjänstemän är alltså utformat på så sätt att den totala anställningstid som ska beaktas vid beräkningen av ålderspensionen går tillbaka ända till den lägsta ålder som krävs för att tillträda en statlig tjänst. Målet för den aktuella nationella lagstiftningen är att enhetliggöra den tidpunkt från och med vilken pensionsavgifterna ska börja betalas och att således upprätthålla åldern för att komma i åtnjutande av pensionsförmåner. Att i detta sammanhang inte beakta utbildningsperioder före 18 års ålder är motiverat med hänsyn till den omständigheten att den berörde under dessa perioder i princip inte bedriver någon avlönad verksamhet som föranleder pensionsinbetalningar.

- 32 I den mån som eftersträvandet av ett sådant mål gör det möjligt att förverkliga principen om likabehandling för samtliga personer inom en viss yrkesgrupp och i förhållande till en viktig del av deras anställningsförhållande, såsom tidpunkten för pensionering, kan detta mål utgöra ett berättigat sysselsättningspolitiskt mål (se, analogt, dom kommissionen/Ungern, C-286/12, EU:C:2012:687, punkt 61).
- 33 För det andra ska domstolen pröva, i enlighet med ordalydelsen i artikel 6.1 i direktiv 2000/78, huruvida sätten för att genomföra detta mål, inom ramen för medlemsstaternas ovan i punkt 30 beskrivna stora utrymme för skönsmässig bedömning, är lämpliga och nödvändiga.
- 34 Vad först gäller lämpligheten av 54 § stycke 2 punkt a i PG 1965, framgår det av de handlingar som lämnats in till domstolen att den lägsta åldern för att rekryteras till en statlig tjänst är 18 år och att en tjänsteman följaktligen varken kan tillhöra tjänstemännens pensionssystem eller göra inbetalningar till detta system förrän den åldern uppnåtts.
- 35 Regeln i denna bestämmelse, att inte beakta utbildningsperioder som fullgjorts före 18 års ålder, är följaktligen ägnad att förverkliga det berättigade målet att genomföra en sysselsättningspolitik som möjliggör för alla som omfattas av tjänstemännens pensionssystem att börja betala in till systemet vid samma ålder, att kunna förvärva rätten att uppbära full ålderspension och, således, att garantera likabehandling mellan tjänstemännen.
- 36 Vad därefter gäller frågan om inte den aktuella nationella lagstiftningen går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet, erinrar domstolen om att den ursprungliga frågan i det nationella målet inte avser tillgodoräkandet av anställningsperioder, såsom var fallet i det mål som gav upphov till dom Hütter (EU:C:2009:381), utan enbart utbildningsperioder som fullgjorts på en skola på mellannivå eller högre nivå.
- 37 I detta avseende framstår den i det nationella målet aktuella lagstiftningen som konsekvent vad gäller det rättfärdigande som den hänskjutande domstolen anfört, närmare bestämt att i samband med beräkningen av ålderspensionen inte beakta perioder under vilka den berörde inte betalar in till pensionssystemet.
- 38 För det första föranleder de aktuella utbildningsperioderna inte några sådana pensionsinbetalningar. För det andra, vad gäller de utbildningsperioder som tjänstemannen fullgör efter 18 års ålder, framgår det av beslutet om hänskjutande att dessa inte anses som perioder likvärdiga med tjänsteår, vilket innebär att de enbart kan tillgodoräknas vid beräkningen av pensionspoängen om det i enlighet med vad som stadgas i 56 § i PG 1965 betalas in en särskild pensionsavgift som motsvarar de inbetalningar som inte gjorts. Det framgår av de handlingar som lämnats in till domstolen att denna särskilda inbetalning utgör en kompensation för de obligatoriska inbetalningar till pensionssystemet som den berörde under dessa utbildningsår inte har gjort. Denna särskilda pensionsavgift har därigenom en kompenserande funktion.

- 39 Under dessa omständigheter och mot bakgrund av medlemsstaternas stora utrymme för skönsmässig bedömning vid valet av inte endast att eftersträva ett konkret social- och arbetsmarknadspolitiskt mål, utan även vid fastställandet av åtgärder som är lämpliga för att uppnå detta mål, är en sådan åtgärd som den i 54 § stycke 2 punkt a i PG 1965 lämplig för att uppnå de mål som avses i punkterna 31 och 32 i denna dom, och den går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- 40 Den första och den tredje frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artiklarna 2.1, 2.2 a och 6.1 i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i det nationella målet, enligt vilken en tjänstemans utbildningsperioder före 18 års ålder inte beaktas vid beviljandet av pensionsrättigheter eller vid beräkningen av ålderspensionen, i den mån den på ett objektivt och rimligt sätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör sysselsättningspolitik och arbetsmarknad, och sätten för att genomföra detta mål är lämpliga och nödvändiga.

Den andra frågan

- 41 Med hänsyn till svaret på den första och den tredje frågan saknas anledning av besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

- 42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artiklarna 2.1, 2.2 a och 6.1 i rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i det nationella målet, enligt vilken en tjänstemans utbildningsperioder före 18 års ålder inte beaktas vid beviljandet av pensionsrättigheter eller vid beräkningen av ålderspensionen, i den mån den på ett objektivt och rimligt sätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör sysselsättningspolitik och arbetsmarknad, och sätten för att genomföra detta mål är lämpliga och nödvändiga.

Underskrifter